

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/268/2022
Identifikačné číslo spisu:	4610205182
Dátum vydania rozhodnutia:	26.03.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:4610205182.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Z. D., nar. XX. Y. XXXX, W., U. XXX/XX, 2/ Q. R., nar. XX. Y. XXXX, W., Š. XXX/XXX, 3/ J. R., nar. XX. J. XXXX, W., X. XXX/XXX, 4/ Z. R., nar. XX. Y. XXXX, W., X. XXX/XXX, 5/ G. Č., nar. XX. H. XXXX, W., U. XXX/X, 6/ X. Č., nar. XX. T. XXXX, W., U. XXX/X, všetkých zastúpených advokátkou JUDr. Máriou Jakubíkovou, Nitra, Fr. Mojtu 43, proti žalovaným 1/ T. Č., nar. XX. C. XXXX, L., Š. XXX/XX, 2/ V. B., nar. XX. K. XXXX, O., W. XXXX/X, 3/ T. W., nar. XX. U. XXXX, O., W. XXXX/X, 4/ H. P., nar. XX. H. XXXX, O., Y. T. XXXX/X, 5/ N. Č., nar. XX. Y. XXXX, W., U. XXX, zastúpeného advokátom JUDr. Marekom Belkom, LL.M., Čadca, F. Kráľa 1504, 6/ C. Č., nar. XX. Y. XXXX, O., T. H. X. XXXX/XX, 7/ X. G., nar. XX. J. XXXX, L., B. XXX/X, 8/ W. Č., nar. XX. B. XXXX, W., Š. XXX, 9/ E. P., nar. XX. Y. XXXX, W., Š. XXX, 10/ P. Š., nar. XX. C. XXXX, W., Š. XXX/XXX, 11/ Y. O., nar. XX. Y. XXXX, X., O. XX, 12/ T. Y., nar. XX. B. XXXX, Č. G., T. X., W. XX, 13/ Y. Č., nar. XX. Y. XXXX, W., Š. XXX/X, 14/ T. Š., nar. XX. B. XXXX, W., Š. XXX, 15/ W. U., nar. XX. C. XXXX, G. G., P. XXXX, U. XXX/X/X, X. XX, 16/ T. Š., nar. XX. C. XXXX, W., Š. XXX, 17/ T. V., nar. XX. Y. XXXX, zomr. XX. C. XXXX, naposledy P. X., Z. P. XXX/X, 18/ T. V., nar. XX. J. XXXX, P. X., Z. P. XXX/X, 19/ N. G. Č., Č. G., Ú. B. I., L. XXXX/XX, 20/ G. T., nar. XX. Y. XXXX, W., V. XX/XX, 21/ H. V., nar. XX. B. XXXX, L. - P. X., X. XXX/XX, 22/ H. X., nar. XX. Y. XXXX, L. - P. X., X. XXX/XX, 23/ H. O., nar. XX. Y. XXXX, L., W. XXX, 24/ L. V., nar. XX. J. XXXX, L. - P. X., X. XXX/XX, 25/ Ž. Č., nar. XX. J. XXXX, X., T. X., XXXX/XX, 26/ X. X., nar. XX. U. XXXX, X., L. XX, 27/ H. X., nar. XX. T. XXXX, X., L. XX, 28/ Š. O. ml., nar. XX. J. XXXX, L., Y. W. XXXX/X, 29/ E. O., nar. XX. T. XXXX, L., B. XXX/XX, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a o vzájomnom návrhu žalovaného 5/, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. TO-5C/167/2010, pôvodne vedenom na Okresnom súde Topoľčany pod sp. zn. 5C/167/2010, o dovolaní žalovaného 5/ proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 24. februára 2022 sp. zn. 9Co/65/2021, takto

rozhodol:

Dovolenie o d m i e t a.

Žalobcovia 1/ až 6/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Žalovaným 1/, 2/, 3/, 4/, 6/ až 29/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Topoľčany (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) uznesením z 10. novembra 2020 č. k. 5C/167/2010-1454 priznal žalobcom 1/ až 6/ nárok na náhradu trov konania vo vzťahu k žalovaným 2/, 4/ a 5/ v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto uznesenia (výrok I.). Štátu priznal nárok na náhradu trov konania vo vzťahu k žalovaným 2/, 4/, 5/ a 26/ v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto uznesenia (výrok II.). Štátu nárok na náhradu trov konania vo vzťahu k žalovanej 27/ nepriznal (výrok III.).

1.1. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie po právnej stránke odôvodnil ust. § 470 ods. 1, § 251, § 255 ods. 1, § 257 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Uviedol, že v prejednávanej veci sa žalobcovia 1/ až 6/ podanou žalobou domáhali určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v katastrálnom území W., bližšie špecifikovaným v rozsudku č. k. 5C/167/2010-896 z 01. júna 2015 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Nitre zo 4. mája 2017 sp. zn. 9Co/1017/2015 (č. l. 1106 súdneho spisu), ktorým súd prvej inštancie v plnom rozsahu vyhovel žalobe žalobcov 1/ až 6/, vzájomný návrh žalovaného 5/ zamietol a vo výroku o trovách konania uviedol, že o náhrade trov konania štátu a o náhrade trov konania účastníkov konania rozhodne samostatným uznesením. Následne súd prvej inštancie o trovách konania a trovách štátu rozhodol uznesením zo 07. decembra 2017 č. k. 5C/167/2010-1196, ktoré bolo na odvolanie žalovaných 2/, 4/, 5/ a 27/ vo výroku I. a III. zrušené uznesením Krajského súdu v Nitre a vec bola vrátená súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a rozhodnutie.

1.2. V ďalšom konaní sa súd prvej inštancie, viazaný právnym názorom vysloveným v zrušujúcom uznesení Krajského súdu v Nitre, zaoberal podmienkami a okolnosťami významnými z hľadiska aplikácie § 257 CSP, teda riešil preukázanie dôvodov hodných osobitného zreteľa. Vo vzťahu k trovám konania žalobcov sa súd vysporiadal s (ne)existenciou okolností hodných osobitného zreteľa, ktoré by prípadne vylučovali povinnosť žalovaných 2/, 4/, 5/ nahradiť (úplne alebo z časti) procesne úspešným žalobcom preukázané trovy konania. Súd prvej inštancie v ďalšom konaní tiež rozhodoval o žiadosti žalovanej 27/ o oslobodení od súdnych poplatkov a následne posudzoval, či i u ostatných žalovaných, ktorí boli zaviazaní na náhradu trov konania štátu, nie sú predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov z hľadiska ich povinnosti hradiť trovy, ktoré štátu vznikli (žalovaným 2/ a 5/ bolo už priznané oslobodenie od súdnych poplatkov v rozsahu 50 %). V danej veci pri riešení preukázania dôvodov hodných osobitného zreteľa, pre ktoré by žalobcom 1/ až 6/, ktorí mali vo veci plný úspech a majú nárok na náhradu trov konania, nepriznal nárok na náhradu trov konania voči žalovaným 2/, 4/, 5/, súd zistil, že žalovanému 5/ bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov za vzájomnú žalobu v rozsahu 50 % uznesením súdu prvej inštancie z 15. mája 2015 č. k. 5C/167/2010-816, ktoré bolo potvrdené Krajským súdom v Nitre, keď žalovaný 5/ poberá starobný dôchodok 435 eur mesačne, je bezpodielovým spoluvlastníkom bytu v X., je vlastníkom nehnuteľnosti v obci W., výdavky mal 10 eur voda, 28 eur elektrina, 146 eur plyn, daň 50 eur, poisťka 100 eur.

1.3. Súd prvej inštancie v odôvodnení unesenia uviedol, že pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa je významným z hľadiska aplikácie § 257 CSP nielen charakter konania alebo charakter procesnej situácie, ale i okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku na súde, postoj strán v konaní, pričom je potrebné prihliadať k majetkovým, sociálnym, osobným a ďalším pomerom všetkých strán. Je potrebné vziať do úvahy nielen pomery toho, kto by mal trovy konania zaplatiť, ale treba zohľadniť aj dopad takéhoto rozhodnutia na majetkové pomery oprávnenej strany. Vo všeobecnosti možno povedať, že vždy treba zvažovať okolnosti konkrétneho prípadu, a to nielen okolnosti spočívajúce vo veci, ale i okolnosti na strane strán, a to nielen toho, v koho prospech má byť toto ustanovenie použité, ale aj na strane toho, komu inak patriaci nárok nie je priznaný, či totiž možno od neho spravodlivo požadovať, aby trovy konania znášal bez nároku na ich náhradu, keď mal v konaní úspech.

1.4. V danej veci boli stanoviská žalovaných 2/, 4/ a 5/ počas celého konania pred súdom prvej inštancie odmietavé, taktiež pred podaním žaloby na súd, kedy boli predložené mimosúdne návrhy právnymi zástupkyňami žalobcov. Žalobcovia 1/ až 6/ teda nemali inú možnosť ako odstrániť duplicitu vlastníctva na sporných nehnuteľnostiach než podaním žaloby na súd. Žalovaní 2/ a 5/ podali v konaní odvolanie

voči rozhodnutiu súdu prvej inštancie, žalovaný 5/ podával aj vzájomný návrh a dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu. Žalovaná 4/ nepodala odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie, avšak počas konania bola pasívna a nemala záujem sa so žalobcami mimosúdne dohodnúť na odstránení duplicity vlastníctva pred podaním žaloby, ani po jej podaní, pričom v konaní bola v roku 2014 už zastúpená synom Y. P.. Pokiaľ ide o žalobcov, okrem dvoch žalobcov, súd prihliadol tiež na to, že štyria žalobcovia sú už vo veku starobných dôchodcov, takže rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania, ktoré museli vynaložiť na súdne konanie a na trovy právneho zastúpenia, by iste malo dopad na ich majetkové pomery a takéto rozhodnutie by sa javilo ako neprimerane tvrdé voči žalobcom.

1.5. Na základe uvedeného preto súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 CSP priznal žalobcom 1/ až 6/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, nakoľko žalobcovia mali vo veci plný úspech, a to vo vzťahu k žalovaným 2/, 4/ a 5/, nezistiac existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, pre ktoré súd podľa § 257 CSP výnimočne neprizná náhradu trov konania žalobcom. Vyslovil, že o výške náhrady trov konania rozhodne vyšší súdny úradník po právoplatnosti tohto uznesenia samostatným uznesením.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj ako „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných 2/, 4/ a 5/ uznesením z 24. februára 2022 sp. zn. 9Co/65/2021 potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku I., ktorým súd prvej inštancie priznal žalobcom 1/ až 6/ nárok na náhradu trov konania vo vzťahu k žalovaným 2/, 4/ a 5/ v rozsahu 100 %. Uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku II. zmenil tak, že štátu priznal nárok na náhradu trov konania vo vzťahu k žalovanej 2/ v rozsahu 1/8-iny, vo vzťahu k žalovanej 4/ v rozsahu 1/4-iny, vo vzťahu k žalovanému 5/ v rozsahu 1/8-iny, vo vzťahu k žalovanej 26/ v rozsahu 1/4-iny, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto uznesenia (výrok II.). Výrokom III. vyslovil, že vo zvyšnom rozsahu trovy konania štátu znáša štát. Výrokom IV. žalobcom 1/ až 6/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania vo vzťahu k žalovanej 2/ v rozsahu 50 %, vo vzťahu k žalovanej 4/ v rozsahu 100 % a vo vzťahu k žalovanému 5/ v rozsahu 50 %.

2.1. Odvolací súd, v celom rozsahu sa stotožniac s odôvodnením uznesenia súdu prvej inštancie v jeho výroku I., skonštatujúc správnosť dôvodov napadnutého uznesenia vo výroku I., na zdôraznenie jeho správnosti (§ 387 ods. 2 CSP) uviedol, že zásada úspechu vo veci (zásada zodpovednosti za výsledok sporu) charakteristická pre sporové konania (§ 255 CSP) sa uplatní tak, že neúspešná strana sporu je povinná nahradiť v spore úspešnej strane trovy konania, ktoré úspešnej strane vznikli. Úspech vo veci súd vždy skúma čo do právneho základu veci a čo do výšky priznaného nároku. Zdôraznil, že zásada úspechu sa vzťahuje aj na konania, kde súd rozhoduje o spôsobe vyporiadania, napr. na vyporiadanie spoluvlastníctva alebo BSM. Je to tak preto, že strana v spore neúspešná mohla súdnemu konaniu predísť tým, že by sa sama dohodla na vyporiadaní. Procesný úspech sa určuje vo vzťahu k predmetu sporu úspechom (t. j. víťazstvom) v spore. Plný úspech v spore sa zisťuje porovnaním žalobnej žiadosti (petitu) a výroku, ktorým sa rozhodlo vo veci samej. Plný úspech v spore môže mať žalobca aj žalovaný. U žalobcu ide o plný úspech vo veci vtedy, ak sa výrok meritórneho rozhodnutia zhoduje so žalobným petitom, ktorý bol naposledy urobený vo veci samej, t. j. ak sa jeho žalobe vyhovel v celom rozsahu. Pomer úspechu (miera úspechu) je základným meradlom pre nárok na náhradu trov. Ak mala strana plný úspech v spore, prizná sa jej celá náhrada trov konania. Ak žiadna zo strán nemala v spore plný úspech, má každá z nich úspech čiastočný, t. j. každá zo strán sporu (žalobca a žalovaný) je sčasti úspešná a sčasti neúspešná. Ak mala strana úspech v spore len čiastočný, potom sa náhrada trov pomerne rozdelí. Aby čiastočný úspech založil nárok na čiastočnú náhradu trov konania, musí to byť prevažujúci úspech, teda, aby po porovnaní procesnej úspešnosti oboch sporových strán zostala ešte suma opodstatňujúca záver o prevažujúcom úspechu jednej zo strán sporu.

2.2. Odvolací súd vysvetlil, že ust. § 257 CSP predstavuje odchýlku od zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) a od zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Súd výnimočne, z dôvodov hodných osobitného zreteľa, nemusí zaviazat' neúspešnú stranu sporu na náhradu trov konania, resp. nemusí zaviazat' stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojím zavinením, aby tieto trovy nahradila protistrane. Účelom ustanovenia § 257 CSP, ktoré je vyjadrením predošlej úpravy ust. § 150 ods. 1 OSP, je umožniť súdu zmierniť dôsledky právnych noriem upravujúcich náhradu trov konania zavedením sudcovského moderačného práva. Poukázal, že v zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky je ust. § 257 CSP vyjadrením toho, že tam, kde zákon nemôže byť natoľko kazuistický, aby postihol celú rozmanitosť života, dotvára sa právo sudcovským výkladom (I. ÚS 11/2013-10, I. ÚS 629/2016-24, II. ÚS 221/2015-11). Doplnil, že v zmysle judikatúry Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky (R 34/1982) musí aplikácia cit. ustanovenia zodpovedať osobitným okolnostiam konkrétného prípadu a musí mať vždy výnimočný charakter. Dôvody hodné osobitného zreteľa, ani výnimočné okolnosti zákon nešpecifikuje. Zdôraznil, že výklad týchto podmienok ponecháva na súdnu prax, dnes už ustálenú (odkazujúc napr. na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2MCdo/17/2009, 5Cdo/67/2010, či 3MCdo/46/2012), podľa ktorej nemožno § 257 CSP považovať za ustanovenie, ktoré by zakladalo voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, na ktoré je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Túto normu preto nie je možné interpretovať tak, že je aplikovateľná kedykoľvek a bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. Vo všeobecnosti treba vždy zvažovať okolnosti konkrétného prípadu, a to nielen okolnosti spočívajúce vo veci, ale i okolnosti na strane strán, a to nielen toho, v koho prospech má byť toto ustanovenie použité, ale aj na strane toho, komu inak patriaci nárok nie je priznaný, či totiž možno od neho spravodlivo požadovať, aby trovy konania znášal bez nároku na ich náhradu, keď mal v konaní úspech. Aj tu však treba skúmať, či nejde o výnimku z výnimky, či teda na ponechanie účinkov právnej normy nie sú dané dôvody. Nejde o automatické pravidlo, ktoré by sa uplatňovalo vo vzťahu k určitému typu konania, ale ide o prvok individualizácie, nie ľubovôle zo strany súdu. Ak sa strana sporu domáha aplikácie § 257 CSP v jej prospech, je povinná v konaní hodnoverne preukázať, resp. osvedčiť všetky tie skutočnosti, ktoré podľa jej presvedčenia odôvodňujú prípustnosť aplikácie § 257 CSP a za týmto účelom musí byť dôkazne aktívna, t. j. predkladať zdravotné záznamy, majetkové/príjmové výkazy, resp. doklady a pod. V opačnom prípade, ak existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa nepreukáže, bude neúspešná strana zaviazaná na náhradu trov konania v prospech strany, ktorá bola podľa výsledku v konaní, resp. v spore úspešná.

2.3. Odvolací súd konštatoval, že ani skutočnosť, že žalovaný/á je čiastočne oslobodený od súdneho poplatku, nezakladá samo o sebe dôvod pre použitie ustanovenia § 257 CSP. Na druhej strane je však potrebné pri zvažovaní aplikácie § 257 CSP z dôvodu zlých sociálnych a majetkových pomerov neúspešnej strany skúmať aj pomery úspešnej strany. Dodal, že súd prvej inštancie v tomto smere dostatočne posúdil majetkové pomery odvolateľov (žalovaných 2/, 4/ a 5/), zohľadňujúc skutočnosť, že žalovaní 2/ a 5/ boli oslobodení od súdnych poplatkov v rozsahu 50 % a dal do kontradiKCie s pomermi žalobcov ako strany, ktorej vo všeobecnosti podľa výsledku sporu prináleží náhrada trov konania v rozsahu 100 % (bod 19., 20., 22. a 23. odôvodnenia uznesenia súdu prvej inštancie). Ani samotná skutočnosť, že konkrétna strana sporu je starobným dôchodcom, nie je podľa odvolacieho súdu sama o sebe dôvodom hodným osobitného zreteľa, o to viac, keď druhá strana sporu sa nachádza v porovnateľnom sociálnom a majetkovom postavení.

2.4. V reakcii na odvoláciu argumentáciu žalovaného 5/ odvolací súd ďalej konštatoval, že súd prvej inštancie dostatočne zohľadnil majetkovú situáciu žalovaného 5/, vezmúc do úvahy aj majetkové pomery žalobcov, a po zohľadnení všetkých relevantných okolností prejednávanej veci správne ustálil, že u žalovaného 5/ neexistujú dôvody hodné osobitného zreteľa (§ 257 CSP). Podľa odvolacieho súdu žalovaný 5/ nepreukázal zhoršenie sociálneho a majetkového postavenia oproti roku 2017. Ak by aj spor medzi stranami bol vyvolaný omylom či chybou orgánu verejnej správy, nie je to také o sebe takým dôvodom, ktorý by opodstatňoval aplikáciu moderačného práva v zmysle § 257 CSP. Poukázal, že každá zo strán sporu vstupuje vo všeobecnosti do sporu, resp. konania (pred súdom) za situácie, že nedošlo medzi nimi k zmierlivému riešeniu ich (spornej) veci. Nie je vylúčené, aby aj v priebehu konania došlo k mimosúdnej dohode, alebo inej forme zmieru. Nakoľko v predmetnom spore (vo veci samej) dosiahli žalobcovia úspech, prináleží im podľa pomeru úspechu k veci právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 % vo vzťahu k neúspešným žalovaným (2/, 4/ a 5/), voči ktorým si žalobcovia uplatnili nárok na náhradu trov konania. Z povahy prejednávanej veci nevyplýva, že by žalovanému 5/ bránili akékoľvek skutočnosti na to, aby nemohlo dôjsť k mimosúdnej dohode, alebo k súdnej forme zmieru, v ktoromkoľvek štádiu konania. Naopak, bol v konaní na podporu svojho názoru „pravdy“ aktívny a v tomto smere sa procesne bránil. To však nemožno také o sebe považovať za dôvod, pre ktorý by mal súd upustiť od všeobecnej zásady pri rozhodovaní o trovách konania, t. j. zásady úspechu v spore, keď odvolací súd zhodne s názorom súdu prvej inštancie má za to, že u žalovaného 5/ neexistujú dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP, a to ani z dôvodu zmeny žaloby.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu vo výroku I. a IV. podal žalovaný 5/ (ďalej aj „dovolateľ“)

dovolanie, vyvodzujúc jeho prípustnosť z ust. § 420 písm. f) CSP. Navrhol, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vrátil vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, a aby žalovanému 5/ priznal voči žalobcom nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Žalovaný 5/ následne dovolaciemu súdu navrhol aj to, aby z dôvodov hodných osobitného zreteľa odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia.

3.1. Prípustnosť dovolania a porušenie práva na spravodlivý proces videl dovolateľ v tom, že súd prvej inštancie sa pri rozhodovaní o náhrade trov konania nezaoberal existenciou dôvodov hodných osobitného zreteľa náležitým spôsobom a dôvody uvádzané žalovaným 5/ nevyhodnotil komplexne a v súvislosti s okolnosťami celého prípadu. Namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu je popisné a nie je riadne odôvodnené. Odvolací súd najmä nedal dovolateľovi odpoveď na skutočnosť, že žalovaný 5/ nezávinnil podanie žaloby žalobcami. Podľa názoru dovolateľa mu nie je možné pričítať v jeho neprospech, že podal vzájomnú žalobu, že sa v konaní aktívne bránil a podával opravné prostriedky. Odvolací súd nijakým spôsobom nevyhodnotil, že žalovaný 5/ bol v rozsahu 50 % oslobodený od platenia súdnych poplatkov. Na toto oslobodenie však prihliadol v súvislosti s rozhodovaním o trovách štátu (výrok II. uznesenia súdu prvej inštancie; pozn.), ako aj vo výroku IV. ohľadne trov odvolacieho konania, keď odvolací súd žalobcom priznal náhradu trov odvolacieho konania vo vzťahu k žalovanému 5/ v rozsahu 50 %. Odvolací súd porušil zásadu predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, keď čiastočné oslobodenie žalovaného 5/ od súdnych poplatkov vzal do úvahy pri rozhodovaní o trovách štátu a prihliadol naň. Dovolateľ ďalej namietal porušenie zásady rovnosti strán, pokiaľ ide o posudzovanie existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa u žalobcov a u žalovaného 5/. Argumentoval, že v konaní deklaroval svoje majetkové pomery, ako aj to, že majetkové pomery žalobcov sa predajom sporných nehnuteľností zlepšili. Odvolací súd na tieto okolnosti vôbec neprihliadol.

4. Žalobcovia v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalovaného 5/ uviedli, že dovolateľ bol v celom súdnom konaní na všeobecných súdoch mimoriadne aktívny, využíval všetky možnosti, ktoré CSP umožňuje, avšak v konečnom výsledku úspešný nebol. Žalovaný nebol pasívny. Nebolo treba zaťažovať súdy, vyrábať náklady konania, bolo možné vec riešiť mimosúdnu dohodou v súlade s ust. § 36a ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon). Poukázali na rozdiel medzi trovami konania - súdnymi poplatkami a trovami konania - trovami právneho zastúpenia. Súdy vyhodnotili situáciu majetkovú i sociálnu u žalovaného 5/ tak, že nevzhládli u neho dôvody hodné osobitného zreteľa ust. § 257 CSP. Prehľad jeho nehnuteľností z Katastrálneho portálu svedčí o tom, že nemá vôbec nepriaznivú finančnú situáciu. Rozhodnutie odvolacieho súdu považovali za dostatočne odôvodnené. Z uvedeného dôvodu žalobcovia navrhli, aby dovolací súd dovolanie odmietol a žalobcom priznal náhradu trov dovolacieho konania.

5. Žalovaná 2/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalovaného 5/ uviedla, že sa s podaným dovolaním stotožňuje.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana - žalovaný 5/, zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

9. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a

dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

10. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážení) prístup.

11. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

12. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmatečnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

13. Žalovaný 5/ prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Dovolací súd už konštantne uvádza, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, že došlo až k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14.1. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia, naopak, nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmatečnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

15. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

15.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

15.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

15.3. Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

16. Dovolateľ vyvodzujúci prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal, že odvolací súd svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil a porušil zásadu predvídateľnosti súdnych rozhodnutí a zásadu rovnosti účastníkov konania. Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľom namietanej procesnej vade.

17. V danom prípade je predmetom dovolacieho prieskumu rozhodnutie odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania. Rozhodovacia prax dovolacieho súdu sa už ustálila v závere, že za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, možno považovať aj rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, preto je preskúmateľné v dovolacom konaní v zmysle § 420 CSP (I. ÚS 387/2019, I. ÚS 275/2018).

18. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania, a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, ďalej len „ústava“), prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v CSP (§ 255 a nasl.). Procesné predpisy, ktoré upravujú rozhodovanie o náhrade trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu.

19. V sporovom konaní sa povinnosť nahradiť trovy konania spravuje predovšetkým zásadou úspechu vo veci (§ 255 CSP) a zásadou zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Len výnimočne nemusí súd úspešnému účastníkovi priznať náhradu trov konania (§ 257 CSP).

20. Každé rozhodnutie súdu, ktorým sporovej strane neprizná náhradu trov konania, musí byť zo svojej podstaty výnimočným rozhodnutím, prijatým na základe riadneho zváženia všetkých relevantných okolností konkrétneho prípadu a na základe prísne reštriktívneho výkladu § 257 CSP a v ňom obsiahnutej formulácie „dôvody hodné osobitného zreteľa“. Ide o odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Súd podľa neho nemusí zaviazat' neúspešnú stranu sporu nahradiť trovy konania úspešnej strane, resp. nemusí zaviazat' stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojím zavinením, aby tieto trovy nahradila protistrane. Dôvody hodné osobitného zreteľa ani výnimočné okolnosti zákon neuvádza ani exemplifikatívne a výklad týchto podmienok ponecháva na súdnej praxi. To však neznamená, že tým vytvára priestor na celkom voľnú úvahu súdu.

20.1. V zmysle dnes už ustálenej judikatúry (pozri k tomu napr. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2MCdo/17/2009, sp. zn. 5Cdo/67/2010 či sp. zn. 3MCdo/46/2012) ustanovenie § 257 CSP nie je možné

považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Ustanovenie § 257 CSP preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania.

20.2. Aj podľa záverov vyjadrených v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky z 10. septembra 2009 sp. zn. II. ÚS 122/09 je potrebné pri rozhodovaní o tom, či sú splnené podmienky na výnimočné nepriznanie (úplné či čiastočné) náhrady trov konania úspešnej procesnej strane, aby skutkové okolnosti, v ktorých sa vidí naplnenie dôvodu hodného osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov konania, boli preukázané, a to zo všetkých aspektov, ktoré sú podľa ustálenej praxe všeobecných súdov relevantné. V opačnom prípade môže dôjsť pri rozhodovaní o náhrade trov konania k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 63/2009).

21. Rozhodovacia prax je už dlhodobo ustálená v názore, že pri posudzovaní dôvodov hodných osobitného zreteľa súd prihliada na majetkové, sociálne, osobné, zárobkové a iné pomery všetkých strán sporu (teda nielen tej strany, ktorú by podľa všeobecných ustanovení zaťažovala povinnosť nahradiť trovy konania, ale aj tej strany, ktorej majetková sféra by bola výnimočným nepriznaním náhrady trov dotknutá). V neposlednom rade je potrebné všimnúť si aj okolnosti, ktoré viedli strany k uplatneniu nároku na súde a ich postoj v konaní (porov. R 24/1964).

22. Nie každú okolnosť, ktorá by aj bola príčinou vzniku sporu, možno považovať za dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý by inak úspešnému účastníkovi konania súd náhradu trov konania nepriznal (porov. 4MCdo/2/2008).

23. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení z 24. októbra 2019 sp. zn. IV. ÚS 83/2019 vyslovil, že za dôvod hodný osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania žiadnej zo strán v zmysle § 257 CSP možno považovať aj skutočnosť, že pri spracovaní ROEP došlo k hrubej chybe nezavinenej stranami sporu. Tento záver má podľa ústavného súdu racionálny základ a je preto legitímny a z ústavného hľadiska akceptovateľný. Aj v uznesení z 13. mája 2021 sp. zn. III. ÚS 299/2021 Ústavný súd Slovenskej republiky považoval za ústavne udržateľnú čiastočnú aplikáciu moderačného oprávnenia súdu (§ 257 CSP) v situácii, keď primárna príčina sporu medzi procesnými stranami bola daná chybou orgánu verejnej správy. Na druhej strane, ani chybu orgánu verejnej správy, ktorá bola príčinou pre iniciovanie súdneho sporu, však nemožno automaticky pokladať za dôvod hodný osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP. Dôležité je zohľadniť všetky podstatné okolnosti konkrétneho prípadu, najmä následnú chronológiu súdneho konania, ako aj zvolenú procesnú obranu žalovaných (porov. III. ÚS 299/2021).

24. Dovolací súd v danom prípade nezistil také nedostatky v postupe odvolacieho súdu pri skúmaní existencie výnimočných okolností hodných osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali záver, že jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, resp. odôvodnenie rozhodnutia zmätočné. V tejto súvislosti je potrebné si uvedomiť, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozhodnutia odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozhodnutím vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Zohľadňujúc, že na rozhodnutie o náhrade trov konania je potrebné uplatňovať rovnaké kvalitatívne kritériá ako na odôvodnenie meritórneho rozhodnutia súdu, odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie v spojení s odôvodnením dovolaním napadnutého uznesenia odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP.

24.1. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd zvažoval splnenie podmienok pre uplatnenie ustanovenia § 257 CSP v intenciách vyššie prezentovanej ustálenej rozhodovacej praxe a zohľadnil i závery vyplývajúce z uznesenia ústavného súdu z 24. októbra 2019 sp. zn. IV. ÚS 83/2019, ako aj tvrdenia žalovaného S/, že nezavinil podanie žaloby žalobcami a nie je možné mu pričítať, že sa v konaní aktívne bránil, podal vzájomný návrh a opravné prostriedky. Súd prvej inštancie v tejto súvislosti

jasne konštatoval, že pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa je z hľadiska aplikácie § 257 CSP významným prihliadať o.i. i na okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku na súde, či na postoj strán v konaní. Odvolací súd dodal, že ak by aj spor medzi stranami bol vyvolaný omylom, či chybou orgánu verejnej správy, nie je to také o sebe takým dôvodom, ktorý by opodstatňoval aplikáciu moderačného práva v zmysle § 257 CSP. Je zrejmé, že odvolací súd za rozhodujúce z hľadiska neexistencie dôvodov hodných osobitného zreteľa v danom prípade považoval to, že procesná aktivita žalovaného 5/ v ktoromkoľvek štádiu konania či pred ním nesmerovala k snahám o uzatvorenie mimosúdnej dohody alebo k súdnej forme zmieru. Žalovaný 5/ bol, naopak, v konaní na podporu svojho názoru „pravdy“ aktívny a v tomto smere sa procesne bránil. To však také o sebe podľa oboch súdov nižšej inštancie nebolo možné považovať za dôvod, pre ktorý by mal súd upustiť od všeobecnej zásady pri rozhodovaní o trovách konania, t. j. zásady úspechu v spore. Oba súdy nižšej inštancie považovali v danom prípade za spravodlivé aplikovať zásadu zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP), keď existenciu akéhokoľvek dôvodu hodného osobitného zreteľa v skúmanom prípade nemali za nepreukázanú, a to aj pokiaľ ide o čiastočné oslobodenie žalovaného 5/ od platenia súdnych poplatkov. Z odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu je rovnako zrejmé, že žalovaný 5/ nijako nepreukázal ním tvrdené zhoršenie svojho sociálneho a majetkového postavenia.

25. Z obsahu preskúmaného rozhodnutia pre dovolací súd nevyplýva taká interpretácia ustanovenia § 257 CSP, ktorá by bola popretím jeho podstaty a zmyslu, či zásad, na ktorých stojí rozhodovanie o trovách konania. Skutočnosť, že žalovaný 5/ sa s názorom odvolacieho súdu nestotožnil, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia.

26. Pokiaľ dovolateľ ďalej namietal, že odvolací súd porušil zásadu predvídateľnosti súdnych rozhodnutí pri zohľadnení čiastočného oslobodenia žalovaného 5/ od súdnych poplatkov v jednotlivých výrokoch o náhrade trov, dovolací súd konštatuje nasledovné.

27. Prekvapivým sa v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu má na mysli rozhodnutie odvolacieho súdu „nečakane“ založené na iných právnych záveroch než rozhodnutie súdu prvej inštancie (porovnaj napr. 3Cdo/102/2008), resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie „nečakane“ založené nepredvídateľne na iných „nových“ dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana sporu v danej procesnej situácii nemala možnosť namietat ne/spravnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní (porovnaj napr. 5Cdo/46/2011). Odvolací súd však nezaložil svoje rozhodnutie prekvapivo na úplne novom právnom posúdení.

28. V danom prípade odvolací súd výrokom I. potvrdil výrok uznesenia súdu prvej inštancie, ktorým bol žalobcom 1/ až 6/ vo vzťahu k žalovanému 5/ priznaný nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Oba súdy nižšej inštancie, aplikujúc zásadu úspechu vo veci (§ 255 CSP), nevzhladli v konaní dôvody osobitného zreteľa pre postup v zmysle § 257 CSP s odôvodnením, že ani čiastočné oslobodenie od súdnych poplatkov nie je samo o sebe dôvodom na postup v zmysle § 257 CSP.

29. Pokiaľ ide o trovy konania štátu, odvolací súd výrokom II. zmenil uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku II. tak, že štátu vo vzťahu k žalovanému 5/ priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 1/8-iny, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto uznesenia. Odvolací súd zároveň vyslovil, že vo zvyšnom rozsahu trov konania štátu znáša štát (výrok III. napadnutého uznesenia odvolacieho súdu).

29.1. V zmysle ustálenej rozhodovacej praxe patrí štátu náhrada trov, ktoré skutočne vynaložil v súlade s v danom čase platnou procesnou normou, ustanovením § 148 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), podľa ktorej mu ex lege vznikol nárok na ich náhradu, a to napriek tomu, že nová procesná úprava CSP analogické ustanovenie neobsahuje. Aplikáciou základného princípu uvedeného v čl. 4 ods. 2 CSP s použitím ustanovenia § 253 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 CSP a § 470 ods. 2 CSP je možné štátu náhradu trov konania voči neúspešnej strane sporu priznať aj za právnej úpravy CSP (pozri uznesenie najvyššieho súdu z 31. júla 2018, sp. zn. 4Obo/3/2018 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 75/2018).

29.2. Z odôvodnenia dovolaním napadnutého uznesenia odvolacieho súdu vyplýva, na základe akých úvah dospel odvolací súd k záveru, že je v danom prípade, pokiaľ ide o trovy konania štátu, potrebné prihliadnuť na oslobodenie žalovaného 5/ od súdnych poplatkov. Odvolací súd uviedol, že ustanovenie § 148 ods. 1 OSP v príslušnom znení konštituovalo právny stav, podľa ktorého mal štát podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil. V prípade, ak boli u niektorého účastníka predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov, náhradu trov proti tomuto účastníkovi znížil o rozsah, ktorý mu súd priznal. Za situácie, že v čase rozhodovania súdu o trovách štátu boli strany sporu „povinné na ich náhradu“ čiastočne oslobodené od súdnych poplatkov, bolo povinnosťou súdu tieto skutočnosti zohľadniť a pretaviť do svojho rozhodnutia tak, ako normovalo ustanovenie § 148 ods. 1 OSP. Z uvedeného dôvodu odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie o trovách štátu zmenil.

30. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol vo výroku IV. dovolaním napadnutého uznesenia tak, že žalobcom 1/ až 6/ voči žalovanému 5/ priznal nárok na ich náhradu v rozsahu 50 %.

30.1. Pokiaľ ide o rozhodovanie o trovách odvolacieho konania, z odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu je zrejmé, že pri rozhodovaní neprihliadal na čiastočné oslobodenie žalovaného 5/ od súdnych poplatkov, ako sa dovolateľ nesprávne domnieva. Naopak, odvolací súd aplikoval zásadu úspechu vo veci (§ 255 CSP), konštatujúc, že žalovaný 5/ sa svojím odvolaním domáhal okrem oslobodenia od povinnosti náhrady trov konania v prospech žalobcov aj oslobodenia od povinnosti náhrady trov štátu, pričom s prihliadnutím na výsledok odvolacieho konania (zníženie povinnosti na náhradu trov štátu o 50 %), dosiahol procesný úspech v rozsahu 25 %. Uvedené znamenalo, že žalobcovia 1/ až 6/ mali vo vzťahu k žalovanému 5/ procesný úspech v rozsahu 75 %. Z uvedeného dôvodu patrí žalobcom 1/ až 6/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania vo vzťahu k žalovanému 5/ len v rozsahu 50 % ($75 \% - 25 \% = 50 \%$). Povedané inak, odvolací súd pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania neprihliadal na čiastočné oslobodenie žalovaného 5/ od súdnych poplatkov.

31. Dovolateľ namietal tiež porušenie zásady rovnosti strán, pokiaľ ide o posudzovanie existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa u žalobcov a u žalovaného 5/.

32. Rovnosť zbraní sa prejavuje ako rovnaká miera možnosti uplatňovania prostriedkov procesného útoku, ale aj procesnej obrany v medziach stanovených CSP. Obsah princípu rovnosti sporových strán sa v civilnom sporovom konaní prejavuje ako tzv. funkčná rovnosť, spočívajúca v takom procesnom postupe súdu, aby sa každej zo sporových strán umožnilo v rovnakej miere realizovať svoje procesné oprávnenia, napríklad právo navrhovať dôkazy, vyjadriť sa k dokazovaniu či zúčastniť sa pojednávania apod.

33. Rovnosť účastníkov v konaní (čl. 47 ods. 3 ústavy) súd zabezpečuje vytvorením rovnakých procesných možností na uplatnenie ich práv a plnenie ich povinností. Podstata tejto ústavnej zásady spočíva v tom, že všetci účastníci konania (osobitne strany civilného sporového konania) majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán. Nerozhoduje procesné postavenie alebo procesná pozícia účastníka (strany sporu), nie je podstatné ani to, ktorý z účastníkov (sporových strán) sa stane žalobcom a ktorý z účastníkov je žalovaný (m. m. PL. ÚS 43/95, II. ÚS 35/02, II. ÚS 121/02, II. ÚS 135/05, IV. ÚS 126/09). Táto ústavná zásada zaručuje len procedurálnu rovnosť v určitom konaní, nie „rovnosť“ v zmysle rovnakého či dokonca želaného výsledku pre každého účastníka takéhoto konania.

34. Z obsahu spisu nevyplýva, že by došlo k porušeniu zásady rovnosti zbraní a že by dovolateľ bol postupom súdov pri posudzovaní existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa z hľadiska aplikácie ust. § 257 CSP akokoľvek ukrátený na svojich procesných právach. Z obsahu tejto dovolacej námietky je zrejmé, že dovolateľ považuje za porušenie zásady rovnosti strán svoj neúspech v otázke nepriznania náhrady trov konania žiadnej zo sporových strán, resp. právne posúdenie tejto otázky súdmi nižšej inštancie v jeho neprospech. Je však potrebné uvedomiť si, že sporové konanie je konaním, kde vždy proti sebe stoja dve strany, ktorých tvrdenia a záujmy sú v zásade protichodné, úloha súdu je práve v tom, aby na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o (ne)pravdivosti tvrdení tej-ktorej strany

a prijal právne závery tomu zodpovedajúce. Je teda zrejmé, že jedna strana v spore musí byť vždy tou neúspešnou. Podstata dovolania a jeho dôvodov nemôže byť založená na samotnej skutočnosti neúspechu v konaní a na argumentácii, že sudy mali považovať tvrdenia neúspešnej strany za pravdivé a relevantné. Samotným rozhodnutím súdu a právnym posúdením sporu súdom totiž nemôže dôjsť k porušeniu práva na spravodlivý proces a teda ani k porušeniu zásady rovnosti zbraní, pretože sa tým strane sporu neznemožňuje realizovať jej procesné oprávnenia v priebehu konania pred súdom.

35. Dovolací súd preto s poukazom na vyššie uvedené dospel k záveru, že procesný postup odvolacieho súdu, ktorý konal v zmysle ustanovení a zásad CSP nemožno považovať za porušenie práva na spravodlivý proces. Žalovaný 5/ tak neopodstatnene namietal, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať mu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP).

36. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovaného 5/ odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

37. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (sp. zn. 4Cdo/144/2019, 9Cdo/154/2021).

38. O trovách odvolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

39. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.